

INFORMACJA NA TEMAT STANU REALIZACJI KRAJOWEGO PROGRAMU OCHRONY POWIETRZA DO KOŃCA 2020 R.

Szczegółowa informacja na temat realizacji kluczowych, z punktu widzenia poprawy jakości powietrza na poziomie krajowym, działań priorytetowych do 2018 r. oraz działań średnioterminowych do 2020 r., w podziale na kierunki działań określonych w KPOP:

PODNIESIENIE ZAGADNIENIA POPRAWY JAKOŚCI POWIETRZA POPRZEZ SKONSOLIDOWANIE DZIAŁAŃ NA SZCZEBLU KRAJOWYM**Utworzenie *Partnerstwa na rzecz Poprawy Jakości Powietrza w Polsce* – ZADANIE ZREALIZOWANE**

Zgodnie z Planem działań do KPOP, jednym z głównych działań priorytetowych na poziomie krajowym do 2018 r. było utworzenie *Partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza*, w ramach którego podjęte były w szerokim zakresie działania zarówno na poziomie krajowym, wojewódzkim i lokalnym. Partnerstwo zakłada zatem ścisłą współpracę właściwych organów administracji w celu poprawy stanu powietrza w Polsce. Prace KPOP nadzorował Komitet Sterujący ds. KPOP, a w jego skład weszli przedstawiciele, w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, wyznaczeni przez właściwych członków Rady Ministrów, których działania mają bezpośredni i pośredni wpływ na poprawę sytuacji w tym zakresie. W tym celu, w dniu 21 października 2016 r. weszło w życie zarządzenie Nr 123 z dnia 18 października 2016 r. Prezesa Rady Ministrów w sprawie Komitetu Sterującego do spraw Krajowego Programu Ochrony Powietrza (M. P. z 2016 r. poz. 994). Skład Komitetu Sterującego ds. KPOP w lipcu 2017 r. został rozszerzony, zgodnie z zarządzeniem nr 81 Prezesa Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2017 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie Komitetu Sterującego do spraw Krajowego Programu Ochrony Powietrza (M. P. poz. 756).

Jednocześnie ze względu na fakt, że priorytetem dla całego Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w dalszym ciągu pozostaje ograniczenie zjawiska tzw. niskiej emisji, czyli emisji powodowanej przez rozproszone indywidualne źródła spalania oraz środki transportu, w 2018 r. podjęto decyzję o powołaniu Pełnomocnika Prezesa Rady Ministrów ds. Programu „Czyste Powietrze”, zgodnie z zarządzeniem nr 40 Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 marca 2018 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Prezesa Rady Ministrów do spraw programu „Czyste Powietrze” (M.P. poz. 293, z późn. zm.), do zadań którego należy monitorowanie i analizowanie sposobu realizacji działań wynikających z rekomendacji Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów w sprawie działań niezbędnych do podjęcia w związku z występowaniem na znacznym obszarze kraju wysokich stężeń zanieczyszczeń powietrza – tzw. programu „Czyste Powietrze” oraz proponowanie działań optymalizujących jego realizację, jak również przewodniczenie pracom Komitetu Sterującego ds. Krajowego Programu Ochrony Powietrza.

Nadanie odpowiedniego priorytetu poprawy jakości powietrza – w działaniach NFOŚiGW oraz WFOŚiGW – ZADANIE ZREALIZOWANE

Finansowanie działań w zakresie ochrony powietrza jest priorytetem NFOŚiGW i odbywało się w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 (POIiŚ) oraz programów priorytetowych NFOŚiGW.

1. Odzwierciedleniem tego faktu jest cytowany wyżej, ogłoszony we wrześniu 2018 r. **Program Priorytetowy pn. „Czyste Powietrze”, którego celem jest zwiększenie efektywności energetycznej jednorodzinnych budynków mieszkalnych, jak również zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery przez jednorodzinne budynki mieszkalne.** W dniu 19 września 2018 r. uruchomiony został nabór wniosków.

W celu usprawnienia wdrażania Programu i poszerzenia kanałów jego dystrybucji, w dniu 15 maja 2020 r. uruchomiono nabór w ramach nowej, znacznie zmienionej odsłony Programu.

Natomiast w dniu 21 października 2020 r. rozpoczęto nabór w ramach części 2) nowej odsłony Programu, dla beneficjentów uprawnionych do podwyższonego poziomu dofinansowania. Wnioski można składać w wfośigw, właściwym terytorialnie dla miejsca położenia nieruchomości objętej wnioskiem o dofinansowanie. Program Priorytetowy „Czyste Powietrze” przygotowany w NFOŚiGW obejmuje dofinansowanie przedsięwzięć związanych z wymianą lub likwidacją źródeł ciepła na paliwo stałe starej generacji oraz realizację zadań związanych m.in. termomodernizacją przegród, wymianą stolarki okiennej i drzwiowej, wymianą instalacji c.o. i c.w.u., zastosowaniem wentylacji mechanicznej oraz odnawialnych źródeł energii.

Program ma zasięg ogólnokrajowy i skierowany jest do właścicieli lub współwłaścicieli budynków jednorodzinnych, o zróżnicowanym poziomie dofinansowania, w zależności od dochodu w gospodarstwie domowym. Podstawowe założenia finansowe Programu to budżet 103 mld zł, który będzie realizowany w terminie do 2029 r. Atutem realizowanego Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” jest pionierskie podejście polegające nie tylko na wymianie źródeł ciepła, ale także na przeprowadzeniu kompleksowej termomodernizacji budynków.

Program składa się z dwóch części: dla beneficjentów uprawnionych do podstawowego poziomu dofinansowania oraz do podwyższonego poziomu dofinansowania w zależności od przeciętnego miesięcznego dochodu na jednego członka gospodarstwa domowego. Maksymalna kwota dofinansowania zależy od zakresu przedsięwzięcia i w pierwszej części wynosi 30 000 zł, a w drugiej 37 000 zł.

Szczegółowa informacja nt. Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” oraz rządowego Programu „Stop Smog” przedstawiona została w rozdziale 9.6 dokumentu „Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)”, a także w Załączniku nr 2 do dokumentu.

3. Utworzony został całkowicie nowy **Program Priorytetowy „Mój Prąd”**, a termin składania wniosków o dofinansowanie rozpoczął się 30.08.2019 r. Od 13.01.2020 r. do 6.12.2020 r. trwał II nabór wniosków. Rozpoczęcie III naboru planowane jest w II połowie 2021 r. **Program stanowi unikatowy na skalę kraju, instrument dedykowany wsparciu rozwoju energetyki prosumenckiej, a konkretnie wsparcia segmentu mikroinstalacji fotowoltaicznych (PV).** Wdrożenie programu jest silnym impulsem dla dalszego rozwoju energetyki prosumenckiej i znacząco przyczyni się do spełnienia międzynarodowych zobowiązań Polski w zakresie rozwoju energetyki odnawialnej, poprawy jakości powietrza (zwłaszcza na obszarach słabo zurbanizowanych) oraz zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego. Beneficjentami Programu są osoby fizyczne, które będą stroną umowy kompleksowej. Kosztem kwalifikowanym przedsięwzięcia jest zakup i montaż kompletnej mikroinstalacji PV z niezbędnym oprzyrządowaniem. Dofinansowanie może być udzielone jedynie na nowe urządzenia (wyprodukowane w okresie 24 miesięcy przed zainstalowaniem) Mając na uwadze skalę i zasięg Programu oraz fakt, że dedykowany jest osobom indywidualnym, system naboru, oceny wniosków oraz zatwierdzania do wypłaty został maksymalnie uproszczony i został przyjęty w ramach całkowicie odrębnej procedury. Na dzień 21 kwietnia 2021 r. spośród otrzymanych 266 407 wniosków o dofinansowanie zatwierdzono i dokonano wypłat na łączną kwotę dofinansowania na ponad 880 mln zł. Moc instalacji, które uzyskały już dofinansowanie sięgnęła ponad 1 021 tys. kW, co przyczyniło się do redukcji ponad 817 267 781 kg/ CO₂/rok.
4. Utworzony został nowy **Program Priorytetowy „Agroenergia”**, który stanowi uzupełnienie zakresu Programów „Ciepłownictwo powiatowe”, „Energia Plus”, „Polska Geotermia Plus” oraz „Czyste powietrze”, a także wypełnia lukę po zakończonym naborze w dniu 27 maja 2019 r, organizowanym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w ramach poddziałania „Pomoc na inwestycje w gospodarstwach rolnych” PROW 2014-2020. **Celem programu jest kompleksowe wsparcie związane z ograniczeniem negatywnego wpływu na środowisko prowadzonych**

działalności rolniczych. Program „*Agroenergia*” realizowany będzie w latach 2019-2025, a jego budżet wynosi obecnie 200 mln zł. Celem programu jest zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych w sektorze rolniczym. Dnia 20.12.2019 r. został zakończony pierwszy nabór wniosków. Złożono łącznie 6374 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania ponad 75,94 mln zł. Obecnie realizowane są czynności w zakresie ocen wniosków oraz podpisania umów. W lipcu 2020 r. Program „*Agroenergia*” został zaktualizowany. Celem programu jest zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych w sektorze rolniczym. Obecnie przygotowywana jest kolejna aktualizacja programu.

5. Kontynuowano nabór i ocenę złożonych wniosków w ramach nowych cieszących się dużym zainteresowaniem, pilotażowych Programów Priorytetowych „*Ciepłownictwo Powiatowe*” oraz „*Energia Plus*”. Pierwszy z programów dotyczy modernizacji, rozbudowy sieci ciepłowniczych oraz przyłączania nowych odbiorców. Drugi program przeznaczony jest do finansowania szeroko pojętych inwestycji w energooszczędność i zasobooszczędność. **Celem programów jest zmniejszenie negatywnego oddziaływania przedsiębiorstw na środowisko, w tym poprawa jakości powietrza, poprzez wsparcie przedsięwzięć inwestycyjnych.**

Oba pilotażowe programy w odpowiedzi na zainteresowanie potencjalnych beneficjentów miały podlegać cyklicznej ewaluacji i tak ostatnie zmiany w programie „*Ciepłownictwo Powiatowe*” wprowadzone zostały w drugim naborze wniosków, który rozpoczął się 01.10.2020 r. Całkowity budżet Programu „*Ciepłownictwo powiatowe*” to obecnie 500 mln zł, z czego 150 mln zł zarezerwowano na dotacje, a 350 mln zł na zwrotne formy dofinansowania.

W ulepszonym Programie „*Energia Plus*”, do którego drugi nabór rozpoczął się 01.10.2020 r. minimalna wysokość kwoty pożyczki także została zmniejszona z 1 mln zł do 0,5 mln zł, wraz z niższym oprocentowaniem pożyczki, wprowadzono też możliwość umorzenia dla wszystkich rodzajów przedsięwzięć do 10% nie więcej niż 1mln zł, rozszerzono rodzaje przedsięwzięć o nowe źródła energii, w tym instalacje na paliwa niskoemisyjne gazowe, mieszanki gazów, gaz syntetyczny lub wodór. Dodatkowo wnioskodawcy będą mieli możliwość składania wniosków tylko w formie elektronicznej, bez konieczności przesyłania wersji papierowej do NFOŚiGW. W ramach drugiego naboru wniosków do rozdysponowania pozostaje 1,3 mld zł.

Do listopada 2020 r. w ramach „*Ciepłownictwa Powiatowego*” podpisane umowy dotyczą dofinansowania na ponad 17,4 mln zł, natomiast w „*Energii Plus*” funkcjonują zawarte umowy na kwotę ponad 531 mln zł. W obu programach na bieżąco odbywa się ocena złożonych wniosków o dofinansowanie.

6. Dużą popularnością cieszył się również utworzony w 2019 r. **Program „*Polska Geotermia Plus*”, którego celem jest poprawa jakości powietrza poprzez zwiększenie wykorzystania zasobów geotermalnych w Polsce.** Budżet programu wynosi 600 mln zł, a dofinansowywane są przedsięwzięcia polegające na budowie, rozbudowie i modernizacji ciepłowni (elektrociepłowni), elektrowni geotermalnych, opartych na źródle geotermalnym lub modernizacja lub rozbudowa istniejących źródeł wytwarzania energii o ciepłownię (elektrociepłownię) elektrownię geotermalną, opartej na źródle geotermalnym, a także wykonanie lub rekonstrukcja otworu geotermalnego. Zawarte obecnie umowy w ramach programu dotyczą kwoty dofinansowania ponad 34,7 mln zł. Przez cały czas odbywa się ocena złożonych wniosków o dofinansowanie, a nabór zakończył się 18 grudnia 2020 r.
7. NFOŚiGW, jako Instytucja Wdrażająca POIiŚ 2014-2020, prowadził ocenę wniosków o dofinansowanie w ramach ogłoszonych naborów w poddziałaniu 1.1.1 Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł, działania 1.5 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu oraz poddziałania 1.6.1 Źródła wysokosprawnej kogeneracji.

Dodatkowo, dla województwa śląskiego WFOŚiGW w Katowicach, jako Instytucja Wdrażająca POIiŚ 2014-2020, prowadził ocenę wniosków o dofinansowanie i podpisywał umowy o dofinansowanie w ramach ogłoszonych w lutym 2019 r. naborów w poddziałaniu 1.7.1

Wpieranie efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych w województwie śląskim, poddziałaniu 1.7.2 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu w województwie śląskim, poddziałaniu 1.7.3 Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w województwie śląskim. Ostatecznie w ramach ww. konkursów ogłoszonych w 2019 r. w działaniu 1.7 zawarto 86 umów o dofinansowanie na ok. 406 mln wkładu UE, w tym: w poddz. 1.7.1 - 70 umów na ok. 169,3 mln zł wkładu UE, w poddz. 1.7.2 - 9 umów na ok. 62,0 mln zł wkładu UE, w poddz. 1.7.3 - 7 umów na ok. 175,1 mln zł wkładu UE.

WFOŚiGW w Katowicach, jako Instytucja Wdrażająca POIiŚ 2014-2020, w marcu 2020 r. ogłosił kolejny nabór w poddziałaniu 1.7.1 Wpieranie efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych w województwie śląskim. Nabór trwał do 28 sierpnia 2020 r. Do końca 2020 r. planowane było zakończenie oceny projektów złożonych w tym konkursie. Ocenę formalną z wynikiem pozytywnym uzyskały wszystkie złożone wnioski o dofinansowanie, tj. 48 wniosków na łączną wnioskowaną wartość dofinansowania ok. 104 mln zł.

Od 2014 roku do dnia 1 listopada 2020 r. podpisano 573 umowy na realizację zadań przez NFOŚiGW w ramach I osi priorytetowej PO IiŚ 2014-2020 (działania 1.2, 1.5, poddziałania 1.1.1, 1.3.1, 1.3.2, 1.6.1 i 1.6.2) o wartości ogółem 9 354 mln zł i wysokości dofinansowania unijnego 4 512 mln zł. Natomiast w działaniu 1.7 POIiŚ 2014 – 2020 (poddziałania 1.7.1, 1.7.2 i 1.7.3) realizowanym przez WFOŚiGW w Katowicach w ww. okresie podpisano 140 umów o wartości 1 466 mln zł i wysokości dofinansowania unijnego 668 mln zł.

Uwzględnienie działań i zaleceń Krajowego Programu Ochrony Powietrza podczas aktualizacji innych polityk, strategii, czy programów priorytetowych, w tym przede wszystkim ustanowienie priorytetu poprawy jakości powietrza w Narodowym Programie Zdrowia – ZADANIE ZREALIZOWANE

Działania związane z poprawą jakości powietrza uwzględnione zostały w dokumentach strategicznych na poziomie krajowym, takich jak w przyjęte w drodze uchwał Rady Ministrów:

- w dniu 14 lutego 2017 r. *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju*,
- w dniu 16 marca 2017 r. *Plan Rozwoju Elektromobilności „Energia dla Przyszłości”*,
- w dniu 25 kwietnia 2017 r. *Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”. Aktualizacja 2017/2018”*,
- w dniu 25 kwietnia 2017 r. Rekomendacje przygotowane przez Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów – tzw. Program „Czyste Powietrze”
- w dniu 23 stycznia 2018 r. *Program dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce*,
- w dniu 16 lipca 2019 r. *Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.*

Ponadto, a może przede wszystkim, zagadnienia związane z poprawą jakości powietrza zostały wprost ujęte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie *Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020* (Dz. U. poz. 1492).

Dodatkowo, Komitet ds. Europejskich w dniu 18 grudnia 2019 r. przyjął *Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030*, który uwzględnia kierunki działań KROP poprzez realizację działań wpływających na poprawę jakości powietrza przewidzianych w *Polityce ekologicznej państwa 2030*.

Wzmocnienie systemu oceny jakości powietrza poprzez:

- **ujednoczenie ocen jakości powietrza przeprowadzanych we wszystkich strefach w kraju z wykorzystaniem jednego modelu matematycznego oraz przekazywanie województwom wyników ocen jakości powietrza w województwie z dołączoną do wyników analizą przyczyn przekroczeń norm jakości powietrza, które stanowią pełną diagnozę do opracowania programów ochrony powietrza – ZADANIE ZREALIZOWANE**

GIOŚ nadzorowany przez Ministra Klimatu i Środowiska, na bieżąco realizował/realizuje zadanie polegające na rozwoju sieci pomiarowych jakości powietrza. Zadanie to jest współfinansowane przez NFOŚiGW w ramach Programu Priorytetowego 5.3 *Wspieranie działalności monitoringu środowiska*.

1. W 2020 r. w sieci funkcjonowało 269 stacji pomiarów pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, w tym 235 stacje pomiarowe prowadzące pomiary automatyczne oraz 234 stacji prowadzących pomiary manualne. W ostatnich dwóch latach, GIOŚ rozwinął system pomiarów za pomocą mobilnych stacji monitoringu jakości powietrza. W 2020 r. w systemie Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS) funkcjonowało 24 takich stacji, natomiast w 2019 r. - 20. Jednocześnie, w 2021 r. planowane jest uruchomienie kolejnych.
2. Liczba stacji pomiarowych, funkcjonujących w ramach PMS położonych na obszarze uzdrowisk systematycznie wzrasta. W 2020 r. na obszarach miejscowości uzdrowskich funkcjonowało 25 stacji, spośród 45 miejscowości uzdrowisk w kraju. Na terenie 25 uzdrowisk funkcjonowało łącznie 128 stanowisk pomiarowych (licząc równolegle pomiary pyłu zawieszonego PM₁₀ lub PM_{2,5} prowadzone za pomocą różnych metod pomiarowych, jako jedno stanowisko). W 2019 r. funkcjonowało 106 stanowisk pomiarowych. W części uzdrowisk działają tzw. stacje mobilne, na których prowadzone są pomiary podczas jednego, pełnego roku kalendarzowego w danej lokalizacji, a następnie stacja jest przenoszona w inne miejsce (tu: uzdrowisko), aby dostarczyć danych pomiarowych z tych terenów. W kolejnych latach planowane jest kontynuowanie rotacyjnych pomiarów jakości powietrza w uzdrowiskach przy użyciu stacji mobilnych.
3. Wzrasta również liczba stacji komunikacyjnych funkcjonujących w ramach PMS. W 2020 r. w ramach PMS funkcjonowało 16 stacji komunikacyjnych, w ramach których pracowało 106 stanowisk. W kolejnych latach sieć ta będzie rozwijana. Obecnie zaplanowanych jest do uruchomienia kolejnych 9 stacji. Docelowo planowane jest uruchomienie stacji monitorujących komunikacyjne zanieczyszczenia powietrza, w każdej aglomeracji oraz mieście powyżej 100 tys. mieszkańców.
4. Rozwijana jest również sieć pomiarów pyłu zawieszonego PM₁₀ na stacjach tła regionalnego i podmiejskiego, wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM₁₀ z tych stacji stanowią podstawę do dokonywania odliczeń związanych z występowaniem epizodów transgranicznego przenoszenia zanieczyszczeń pyłowych, będących efektem unosu pyłu z terenów pustynnych lub też powstających w wyniku dużych pożarów mających miejsce poza granicami Polski.
5. W celu zwiększenia efektywności bieżącego informowania społeczeństwa uruchamiane są nowe automatyczne stanowiska pomiaru stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ w miastach. W ciągu ostatnich lat ich liczba systematycznie wzrasta. W roku 2020 uruchomiono 9 nowych stanowisk, w najbliższych miesiącach planowane jest uruchomienie 15 stanowisk. Ponadto, w roku 2021 planowane jest uruchomienie kolejnych 18 automatycznych stanowisk pomiaru stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀.
6. W 2020 r. podobnie jak miało to miejsce w latach poprzednich, realizowane były również zakupy niezbędnego sprzętu na potrzeby rozwoju sieci pomiarowej jakości powietrza. W toku realizacji projektu POIiŚ 2014-2020, do dnia 12 listopada 2020 r. w ramach prowadzonych zakupów dostarczono 412 sztuk urządzeń za kwotę 46 991 657,40 zł, w trakcie dostaw było kolejnych 62 sztuki urządzeń na kwotę 3 573 387,27 zł.
7. **Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 88) system oceny jakości powietrza został wzmocniony poprzez zapewnienie wykonywania przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy (IOŚ-PIB) modelowania matematycznego transportu i przemian substancji w powietrzu na poziomie krajowym.** Następnie, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 listopada 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. poz. 2221)

przygotowywane przez IOŚ-PIB wyniki modelowania, zarówno dla potrzeb ocen jakości powietrza, jak i prognoz krótkoterminowych (trzydniowych) są przekazywane do GIOŚ.

- przygotowanie Wytycznych do prowadzenia wojewódzkich i gminnych inwentaryzacji zanieczyszczeń powietrza, w tym opracowanie ujednoliconych wskaźników emisji w celu zapewnienia spójnych danych w ramach poszczególnych województw – ZADANIE ZREALIZOWANE

Zadanie zlecone przez ówczesnego Ministra Środowiska do realizacji przez Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBiZE). W 2019 r. podjęta została decyzja, że termin zakończenia realizacji zadania został przesunięty do końca sierpnia 2020 r.

Zmiana terminu realizacji zadania wynikała z faktu, że zadanie podzielone zostało na 4 podzadania, które finalnie stanowiły podstawę do przygotowania kompleksowych Wytycznych. W ramach zadania zrealizowano:

- 1) prace legislacyjne mające na celu wejście w życie w dniu 11 stycznia 2018 r. *ustawy o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz ustawy - Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2018 r. poz. 88), która stanowi podstawę dla Instytutu Ochrony Środowiska - Państwowego Instytutu Badawczego, w ramach którego funkcjonuje KOBiZE, do podjęcia prac w omawianym zakresie,
- 2) przygotowanie przez KOBiZE wskaźników emisji zanieczyszczeń powietrza ze spalania paliw na potrzeby opracowania programów ochrony powietrza (przekazane w dniu 13 sierpnia 2019 r. przez ówczesnego Ministra Środowiska do marszałków województw),
- 3) przygotowanie przez KOBiZE Kalkulatora do obliczania wielkości emisji z transportu drogowego (przekazane w dniu 30 września 2019 r. przez ówczesnego Ministra Środowiska do marszałków województw),
- 4) weryfikacja stosowanych metod szacowania poszczególnych rodzajów emisji, której efekty zostaną ocenione po dokonaniu oceny poziomów substancji w powietrzu za 2019 r., wykorzystującej modelowanie jakości powietrza za 2019 r.

Na podstawie wyników wszystkich 4 etapów zadania, **przygotowane zostały Wytyczne do prowadzenia wojewódzkich i gminnych inwentaryzacji zanieczyszczeń powietrza, które KOBiZE w dniu 30 lipca 2020 r. przekazał do ówczesnego resortu klimatu.** Przekazana w Wytycznych propozycja przeprowadzania inwentaryzacji emisji na potrzeby programów ochrony powietrza oparta została na wykorzystaniu danych przygotowywanych przez KOBiZE, na potrzeby modelowania matematycznego transportu i przemian substancji w powietrzu. Zadanie to realizowane jest na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 1a ustawy z dnia 17.07.2009 r. *o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji* - Dz. U. z 2020 r. poz. 1077) zgodnie, z którym KOBiZE wykonuje, na potrzeby modelowania matematycznego, zadania związane z prowadzeniem bazy emisji powierzchniowych, liniowych i punktowych, w tym opracowuje metodyki ustalania wielkości tych emisji oraz zbiera dane niezbędne do ich ustalenia.

Należy podkreślić, że stopień dokładności przygotowywanych przez KOBiZE danych na potrzeby modelowania jest najwyższy możliwy do uzyskania przy szacowaniu emisji w skali całego kraju. Aby umożliwić wykorzystanie do sporządzenia inwentaryzacji emisji na potrzeby programów ochrony powietrza bardziej szczegółowych informacji w Wytycznych zaproponowano, aby te bardziej szczegółowe dane organy przekazywały do KOBiZE, dzięki czemu zostaną one wykorzystane w ramach prac nad aktualizacją bazy emisyjnej i w kolejnym roku poprawią jakość danych stanowiących wkład do modelowania, w tym do wyznaczania obszarów przekroczeń.

Koncepcja zaproponowana przez KOBiZE w Wytycznych została zaakceptowana przez przedstawicieli MKiŚ w trakcie spotkania 21.10.2020 r. Ponadto na spotkaniu uzgodniono, że dokument wymaga

jeszcze weryfikacji w części dotyczącej wskaźników emisji dla źródeł spalania paliw stałych w sektorze komunalno-bytowym. Zadanie to wykonał Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla w grudniu 2020 r. Dodatkowo ustalono, że KOBiZE zaktualizuje projekt Wytycznych, w tym zaproponowane w nim wskaźniki emisji oraz skonsultuje projekt Wytycznych z przedstawicielami wybranych urzędów marszałkowskich. Uzupełnione Wytyczne zostały przekazane do MKiŚ w II kwartale 2021 r., a następnie do urzędów marszałkowskich.

Przygotowanie ujednoczonych Wytycznych dotyczących metodyki detekcji spalania odpadów w małych źródłach ciepła – ZADANIE ZREALIZOWANE

W dniu 26 lutego 2019 r. podpisana została umowa z Wykonawcą zadania pn. „*Wytyczne dotyczące detekcji spalania odpadów w małych źródłach spalania*”. Praca odebrana została w dniu 12.11.2019 r., a następnie opublikowana do powszechnego wykorzystania.

Stworzenie modelu obliczania kosztów zdrowotnych w ocenach skutków regulacji krajowych strategii oraz programów w zakresie energetyki i przemysłu z uwzględnieniem ich w kosztach zewnętrznych – ZADANIE CZĘŚCIOWO ZREALIZOWANE

Ministerstwo Klimatu i Środowiska wnioskowało, aby rolę wiodącą objął minister właściwy do spraw zdrowia publicznego, ze względu na fakt, że w Ministerstwie Zdrowia, uchwałą Rady ds. Zdrowia Publicznego nr 7/2018 z dnia 17 maja 2018 r. przy ww. Radzie powołany został Zespół roboczy ds. *wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie*, który stanowi ekspercie zaplecze dla Ministra Zdrowia oraz Rady Ministrów, w aspekcie zanieczyszczeń powietrza i kwestii zdrowotnych.

Zespół, którego działalność wpisuje się w wielosektorowy wysiłek na rzecz poprawy powietrza w Polsce, dzięki swojej działalności kształtuje wiedzę i świadomość członków Rady ds. Zdrowia Publicznego dotyczącą znaczenia zanieczyszczenia powietrza dla zdrowia Polaków. Dzięki pracy Zespołu, Ministerstwo Zdrowia bierze aktywnie udział w merytorycznej debacie międzyresortowej w stanowieniu prawa na potrzeby poprawy jakości powietrza w Polsce.

W ramach prac Zespołu zostały przygotowane stanowiska do projektów aktów prawnych i dokumentów rządowych w zakresie zanieczyszczenia powietrza, w tym rekomendacje dotyczące poziomów informowania i alarmowania dla pyłu zawieszonego PM10 oraz uwagi do projektu rozporządzenia Ministra Energii w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych.

Jednocześnie Minister Zdrowia zwracał uwagę, że **zadanie to pośrednio będzie zrealizowane w ramach projektu pn. „Zintegrowany system wsparcia polityki i programów ograniczenia niskiej emisji – ZONE”, współfinansowanego przez NCBiR w ramach Strategicznego Programu "GOSPOSTRATEG".** Jednym z zadań było stworzenie wskaźników zewnętrznych kosztów zdrowotnych tzw. **niskiej emisji**. Projekt ten został zrealizowany przez konsorcjum w składzie: ówczesne Ministerstwo Rozwoju (lider projektu), Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy, Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy, Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla oraz Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy. Głównymi celami projektu było: stworzenie prototypu systemu inwentaryzacji źródeł niskiej emisji z bazą danych urządzeń grzewczych i narzędziami do analizy tych danych, adaptacja metodyki szacowania zewnętrznych kosztów zdrowotnych zanieczyszczeń powietrza oraz przygotowanie projektów regulacji prawnych, które pozwolą na uruchomienie ZONE w skali całego kraju oraz umożliwią zbieranie i przetwarzanie danych zasilających ZONE i ich systematyczną aktualizację przez umocowane do tego podmioty.

Na podstawie wyników projektu oraz przeprowadzonych spotkań i konsultacji z przedstawicielami organów samorządowych i krajowych rozpoznano potrzeby związane z różnego rodzaju działaniami realizowanymi na szczeblu krajowym wojewódzkim i lokalnym związanymi z szeroko rozumianym zarządzaniem emisją w sektorze komunalno-bytowym (tzw. „niską emisją”). W oparciu o zidentyfikowane w ramach projektu luki w wiedzy oraz danych, w projekcie opracowano koncepcję i założenia do stworzenia zintegrowanego systemu informatycznego wspierającego podejmowane działania oraz warunków prawnych wdrożenia takiego systemu w Polsce. Docelowe wdrożenie systemu

pozwole na zwiększenie dostępu do informacji kluczowych z punktu widzenia podejmowania decyzji o kształcie i intensywności polityk oraz programów w zakresie poprawy jakości powietrza i przede wszystkim, wspierających walkę z tzw. „niską emisją”.

W ramach projektu opracowano propozycję pakietu regulacji prawnych, w tym projekt ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz niektórych innych ustaw, który w dniu 28 października 2020 r. został uchwalony przez Sejm RP, a następnie w dniu 1 grudnia 2020 r. opublikowany w Dzienniku Urzędowym pod poz. 2127. Ustawa weszła w życie w dniu 1 stycznia 2021 r. i stworzyła podstawę do przygotowania krajowego systemu informatycznego wspierającego działania w zakresie zarządzania tzw. „niską emisją”.

Opracowanie i wdrożenie ujednoczonego systemu sprawozdawczego w zakresie przekazywania danych dotyczących emisji zanieczyszczenia powietrza wraz z określeniem zasad obliczania efektu ekologicznego w skali całego kraju - ZADANIE CZĘŚCIOWO ZREALIZOWANE

Zadanie częściowo realizowane w ramach działania krótkoterminowego, jakim jest przygotowanie *Wytycznych do prowadzenia wojewódzkich i gminnych inwentaryzacji zanieczyszczeń powietrza, w tym opracowanie ujednoczonych wskaźników emisji* w celu zapewnienia spójnych danych w ramach poszczególnych województw.

W ramach realizacji zadania związanego z przygotowaniem projektu *Wytycznych do przeprowadzania inwentaryzacji emisji na potrzeby programów ochrony powietrza* KOBiZE IOŚ-PIB przygotował wskaźniki emisji zanieczyszczeń powietrza ze spalania paliw na potrzeby opracowania programów ochrony powietrza, które mogą być pomocne przy określaniu efektu ekologicznego związanego z wymianą źródeł spalania paliw.

Dodatkowo zaplanowano, że jeszcze w 2021 r., w ramach realizacji zadania związanego z przygotowaniem projektu *Wytycznych do przeprowadzania inwentaryzacji emisji na potrzeby programów ochrony powietrza*, przeprowadzona została aktualizacja wskaźników emisji zanieczyszczeń powietrza ze spalania paliw stałych w sektorze bytowo-komunalnym.

Jednocześnie działanie to było też realizowane przez konsorcjum – ww. Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii (ówczesne Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii) - lider projektu, Instytut Łączności - Państwowy Instytut Badawczy, Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy, Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla oraz Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy w ramach projektu pn. „*Zintegrowany system wsparcia polityki i programów ograniczenia niskiej emisji – ZONE*”. Celem projektu było przedstawienie narzędzia informatycznego wspierającego inwentaryzację instalacji spalania paliw o nominalnej mocy cieplnej poniżej 1 MW – czyli przede wszystkim kotłów znajdujących się w gospodarstwach domowych i mniejszych zakładach.

STWORZENIE RAM PRAWNYCH SPRZYJAJĄCYCH REALIZACJI EFEKTYWNYCH DZIAŁAŃ MAJĄCYCH NA CELU POPRAWĘ JAKOŚCI POWIETRZA

Wprowadzenie zmian prawnych w zakresie art. 96 (stworzenie możliwości wprowadzenia ograniczeń w zakresie jakości paliw stosowanych na danym obszarze) oraz art. 225-229 (uelastycznienie mechanizmu kompensacji poprzez stworzenie możliwości kompensowania emisji z udziałem większej liczby podmiotów, w tym pochodzącej z instalacji spalania paliw stałych eksploatowanych przez osoby fizyczne) ustawy POŚ – ZADANIE ZREALIZOWANE

W ramach znowelizowanej ustawy – Prawo ochrony środowiska z dnia 10 września 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1593), wprowadzone zostały przepisy pozwalające administracji samorządu terytorialnego na określenie na danym terenie w drodze uchwały sejmiku województwa dopuszczalnych rodzajów i jakości paliw oraz standardów dla urządzeń grzewczych wykorzystywanych w sektorze bytowo-komunalnym. Możliwe jest także wykorzystywanie w procesie przygotowania pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza mechanizmu kompensowania emisji z udziałem większej

liczby podmiotów, w tym z uwzględnieniem trwałej redukcji emisji pochodzącej z instalacji spalania paliw stałych eksploatowanych przez osoby fizyczne m.in. w gospodarstwach domowych.

Przedmiotowa ustawa stanowiła podstawę do przyjęcia 24 uchwał antysmogowych przez sejmiki województw w 14 województwach: małopolskiego (2), śląskiego (1), opolskiego (1), dolnośląskiego (3), wielkopolskiego (3), łódzkiego (1), mazowieckiego (1), lubuskiego (3), kujawsko-pomorskiego (1 zaktualizowana we wrześniu 2021 r.), podkarpackiego (1), zachodniopomorskiego (1), pomorskiego (3), świętokrzyskiego (1), lubelskiego (1).

Opracowanie projektu rozporządzenia w sprawie wymagań dotyczących sezonowej efektywności energetycznej oraz dopuszczalnej emisji substancji z instalacji spalania paliw o mocy cieplnej do 0,5 MW - ZADANIE ZREALIZOWANE

W dniu 5 września 2017 r. opublikowane zostało rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie *kotłów na paliwa stałe* (Dz. U. z 2017 r., poz. 1690), które obowiązuje od dnia 1 października 2017.

Jednocześnie w dniu 12 marca 2019 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Przedsiębiorczości i Technologii z dnia 21 lutego 2019 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe* (Dz. U. z 2019 r. poz. 363). Wraz z wejściem w życie ww. rozporządzenia, zastrzone zostały wymagania dla kotłów używanych w sektorze bytowo-komunalnym oraz uszczelniono wymagania poprzez objęcie nadzorem także kotłów na biomasę nieдрzewną oraz kotłów do przygotowywania ciepłej wody użytkowej.

Mając na uwadze powyższe, na terenie Polski od dnia 12 marca 2019 r. można wprowadzać do obrotu wyłącznie kotły na paliwa stałe, w tym kotły na biomasę nieдрzewną oraz kotły do przygotowywania ciepłej wody użytkowej, spełniające wymogi klasy 5 w zakresie efektywności energetyczno-emisyjnej podanej zgodnie z normą PN-EN 303-5:2012 Kotły grzewcze. Część 5: Kotły grzewcze na paliwa stałe z ręcznym i automatycznym zasypem paliwa o mocy nominalnej do 500 kW.

Zmiana ustawy z dnia 10 października 2014 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2014 r. poz. 1395) poprzez rozszerzenie zakresu przedmiotowego delegacji ustawowej do wydania przez ministra właściwego do spraw gospodarki rozporządzenia w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych, o możliwość zróżnicowania parametrów jakościowych paliw ze względu na ich wykorzystanie w instalacjach spalania paliw - ZADANIE ZREALIZOWANE

W dniu 28 sierpnia 2018 r. opublikowana została ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o *zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej* (Dz. U. poz. 1654), która weszła w życie w dniu 12 września 2018 r.

Wymagania jakościowe dla paliw stałych stosowanych w instalacjach o nominalnej mocy cieplnej nie większej niż 1,0 MW - ZADANIE ZREALIZOWANE

W dniu 4 października 2018 r. w Dzienniku Urzędowym ogłoszony został pakiet aktów wykonawczych do ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o *zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej* (Dz. U. poz. 1654), które regulują kwestię wymagań dla paliw stałych, stosowanych w sektorze bytowo-komunalnym, tj.:

1. Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 27 września 2018 r. w sprawie *wymagań jakościowych dla paliw stałych* (Dz. U. poz. 1890),
2. Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 27 września 2018 r. w sprawie *sposobu pobierania próbek paliw stałych* (Dz. U. poz. 1891),

3. Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 27 września 2018 r. w sprawie wzoru świadectwa jakości paliw stałych (Dz. U. poz. 1892),
4. Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 27 września 2018 r. w sprawie metod badania jakości paliw stałych (Dz. U. poz. 1893).

W dniu wejścia w życie ww. nowelizacji ustawy i pakietu rozporządzeń Ministerstwa Energii w sprawie jakości paliw stałych z rynku zostało wyeliminowane ok. 11-14% paliw stałych, w tym przede wszystkim mułów węglowych i flotokonzentratów. Zastępując muł węglowy groszkiem dobrej jakości emisja pyłów została obniżona 6,6 - krotnie. Oznacza to znaczącą poprawę sytuacji w miejscowościach, w których były dostępne i spalane najgorsze paliwa.

W dniu 1 lipca 2020 r. wszedł w życie zakaz sprzedaży i importu węgla brunatnego, a także przestała obowiązywać tabela nr 6 załącznika do rozporządzenia w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych, dotycząca wymagań dla miałów. Szacuje się, że zaostrenie przepisów w 2020 r. wyeliminowało kolejne 12-13% paliw stałych (miały, węgiel brunatny).

Tym samym, z rynku bytowo-komunalnego wycofano nawet ok. 23-27% paliw stałych w wyniku wprowadzonych przepisów.

Zmiana rozporządzenia Ministra Energii w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną - ZADANIE ZREALIZOWANE

W dniu 30 grudnia 2017 r. opublikowane zostało *rozporządzenie Ministra Energii z dnia 29 grudnia 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną* (Dz. U. z 2017 r. poz. 2500).

Głównym celem zmiany przepisów rozporządzenia Ministra Energii w sprawie *szczególonych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną* jest wprowadzenie taryf z niższymi cenami i stawkami opłat w godzinach nocnych, gdzie występuje mniejsze niż w godzinach popołudniowo-wieczornych zapotrzebowanie na energię elektryczną. Ustalanie taryf za energię elektryczną odbywa się na zasadach określonych w ustawie - Prawo energetyczne oraz w wydanych w oparciu o tę ustawę przepisach wykonawczych, a także przy udziale Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki.

Zmiana ustawy POŚ, w szczególności poprzez:

- wprowadzenie definicji niskiej emisji i obszarów przekroczeń w strefie;
- rozszerzenie zadań wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska o przygotowywanie pełnej analizy przekroczeń norm jakości powietrza w strefach¹;
- wprowadzenie możliwości ustanowienia stref ograniczonej emisji z transportu oraz zasad ich ustanawiania;
- określenie preferencji dla lokalizacji stacji pomiarów zanieczyszczeń powietrza pracujących w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na potrzeby dokumentacji skuteczności działań naprawczych na obszarach przekroczeń

¹ W związku z wejściem w życie w dniu 1 stycznia 2019 r. ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1479), zadanie polegające na przygotowaniu pełnej analizy przekroczeń norm jakości powietrza w strefach należy do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

ZADANIE CZĘŚCIOWO ZREALIZOWANE

Proponowane zmiany prawodawstwa krajowego dotyczące funkcjonowania PMŚ, choć jak najbardziej zasadne, dotyczyć mają nałożenia nowych zadań na GIOŚ, które w sposób znaczący będą skutkować m.in. koniecznością zwiększenia zatrudnienia w Regionalnych Wydziałach Monitoringu Środowiska GIOŚ, jak również wprowadzeniem obowiązku realizacji nowych zadań, które w efekcie powodować będą zwiększenie obciążenia budżetu państwa. Podkreślić wyraźnie należy, że realizacja tego zadania bez obciążenia budżetu państwa nie jest możliwa. **Wniosek MKiŚ dotyczący rozstrzygnięcia zasadności podjęcia prac legislacyjnych w przedmiotowym zakresie, przekazany został do Przewodniczącego ds. KPOP. Jednocześnie należy podkreślić, że wymogi (preferencje) co do lokalizacji stacji pomiarowych zanieczyszczeń powietrza określa rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. poz. 2279).**

Natomiast zadanie polegające na możliwości ustanowienia przez JST stref ograniczonej emisji z transportu oraz zasad ich ustanawiania został już zrealizowany.

Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. *o elektromobilności i paliwach alternatywnych* (Dz. U. z 2018 r. poz. 317) wprowadziła możliwość utworzenia stref czystego transportu przez gminy. Do strefy czystego transportu będą mogły wjeżdżać pojazdy elektryczne, napędzane wodorem, napędzane gazem ziemnym oraz pozostałe pojazdy, których katalog jest określony przepisami ustawy. Rada Gminy, w uchwale ustanawiającej strefę, będzie mogła wskazać dodatkowe wyłączenia, kierując się interesami i potrzebami lokalnych społeczności, jak również może dostosować strefy do realizowanej przez siebie polityki dotyczącej transportu publicznego.

Jednocześnie ustawa z dnia 6 czerwca 2018 r. *o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. 2018 poz. 1356) wprowadziła możliwość nakładania przez gminę opłat za wjazd do stref czystego transportu pojazdów innych niż określone w ustawie tzn. pojazdów napędzanych wodorem, gazem ziemnym lub energią elektryczną.

Dodatkowo w IV kwartale 2020 r. podjęte zostały prace mające na celu nowelizację ustawy *o elektromobilności i paliwach alternatywnych*, w ramach której m.in. zaproponowano rozwiązania, które uwzględniają możliwość tworzenia stref w mniejszych gminach, oraz wyraźne zaakcentowanie w już obowiązujących przepisach, możliwość nadania indywidualnych wyłączeń w zakresie rodzaju pojazdów które mogą wjechać na teren strefy.

Zmiana ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1409, z późn. zm.) poprzez dodanie przepisu zobowiązującego do określenia w pozwoleniach na budowę dopuszczalnego sposobu ogrzewania budynków na obszarach przekroczeń standardów jakości powietrza, z priorytetem podłączenia do ciepła systemowego - ZADANIE ZREALIZOWANE

Zadanie zrealizowane poprzez wejście w życie w dniu 23 listopada 2019 r. ustawy z dnia 16 października 2019 r. *o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw* (Dz.U. z 2019 r., poz. 2166), która w art. 3 wprowadza do art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – *Prawo budowlane* - pkt 10 w brzmieniu:

„10) oświadczenie projektanta dotyczące możliwości podłączenia projektowanego obiektu budowlanego do istniejącej sieci ciepłowniczej, zgodnie z warunkami określonymi w art. 7b ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – *Prawo energetyczne* (Dz. U. z 2019 r. poz. 755, z późn. zm.), złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – *Kodeks karny* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1950 i 2128); składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli o następującej treści: „Jestem świadomy(-

ma) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.”

Na skutek tej zmiany inwestor ma obowiązek dołączyć do wniosku o pozwolenie na budowę ww. oświadczenie projektanta o możliwości podłączenia projektowanego obiektu budowlanego do istniejącej sieci ciepłowniczej, zgodnie z warunkami określonymi w art. 7b ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – *Prawo energetyczne*. Regulacja ta, zgodnie z art. 12 ustawy *o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw*, weszła w życie z dniem 1 stycznia 2020 r. i nie dotyczy spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem jej wejścia w życie.

Zmiana ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – *Prawo o ruchu drogowym* (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137, z późn. zm.) w zakresie możliwości wprowadzenia oznakowania stref ograniczonej emisji transportowej – ZADANIE ZREALIZOWANE

Zadanie polegające na wprowadzeniu oznakowań wjazdu do stref czystego transportu zostało zrealizowane przez Ministra Infrastruktury, na podstawie delegacji ustawowej, odpowiednich aktów wykonawczych:

- 1) rozporządzenie z dnia 7 maja 2018 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie rejestracji i oznaczania pojazdów oraz wymagań dla tablic rejestracyjnych* (Dz. U. z 2018 r. poz. 893),
- 2) rozporządzenie z dnia 20 sierpnia 2018 r. *zmieniające rozporządzenie Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie znaków i sygnałów drogowych* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1656),
- 3) rozporządzenie z dnia 14 sierpnia 2018 r. *zmieniające rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1657),
- 4) rozporządzenie z dnia 8 lipca 2019r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie rejestracji i oznaczania pojazdów oraz wymagań dla tablic rejestracyjnych* (Dz.U. 2019 poz. 1272),
- 5) rozporządzenie z dnia 28 czerwca 2019 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie trybu legalizacji tablic rejestracyjnych oraz warunków technicznych i wzorów znaku legalizacyjnego* (Dz.U. 2019 poz. 1273),
- 6) rozporządzenie z dnia 28 czerwca 2019 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków produkcji i sposobu dystrybucji tablic rejestracyjnych i znaków legalizacyjnych* (Dz.U. 2019 poz. 1271).

WŁĄCZENIE SPOŁECZEŃSTWA W DZIAŁANIA NA RZECZ POPRAWY JAKOŚCI POWIETRZA

Prowadzenie kampanii medialnych i informacyjnych w zakresie proekologicznych zachowań sprzyjających poprawie jakości powietrza - ZADANIE ZREALIZOWANE

1) Działania Ministerstwa Środowiska, a następnie od dnia 7 października 2020 r. Ministerstwa Klimatu i Środowiska:

1. **Kontynuacja kampanii *Czyste Powietrze Zdrowy Wybór – Twój Wybór!*** - realizacja kolejnych działań mających na celu edukację w zakresie poprawy jakości powietrza oraz zachęcenie do składania wniosków o dofinansowanie w ramach Programu czyste powietrze tj.:

W 2019 r.:

- reemisja spotów kampanii Czyste Powietrze w TV (wrzesień-październik). Zasięg: 22 347 762 odbiorców;
- reemisja spotów kampanii Czyste Powietrze w Radio (wrzesień-październik). Zasięg: 7 244 000 odbiorców;
- emisja felietonu „*Stać Cię na czyste powietrze!*” w Internecie zachęcającego do wnioskowania w ramach PP „Czyste Powietrze”. Zasięg: 1 320 417 wyświetleń;
- film instruktażowy ukazujący jak wypełnić i złożyć wniosek o dofinansowanie w ramach PP CP;
- kampania internetowa i moderacja strony kampaniaczystepowietrze.pl. Zasięg: 2 131 113 użytkowników;
- konkursy w mediach społecznościowych.

W 2020 r.:

- reemisja spotów kampanii Czyste Powietrze w TV (listopad). Zasięg estymowany: 17 998 629 odbiorców
 - reemisja spotów kampanii Czyste Powietrze w radio – 18 stacji wchodzących w skład Forum Rozgłośni Katolickich o zasięgu koncesyjnych: 16 425 129
 - kampania internetowa - Zasięg estymowany: - liczba wejść efektywnych (pow. 20 sek) na stronę internetową Kampanii - 844 000, liczba kliknięć w link do strony w ramach kampanii SEM - 100 000.
2. **Spotkania Kół Gospodyń Wiejskich** - celem podniesienia świadomości w zakresie m.in. oferty finansowania działań prośrodowiskowych na terenach wiejskich: zorganizowano 43 spotkania na terenie całego kraju, do udziału w których zaproszone zostały Koła Gospodyń Wiejskich. Podczas spotkań obecni byli przedstawiciele wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej udzielający kompleksowych informacji na temat m.in. PP „Czyste powietrze”. Zasięg: 6 511 uczestników.
 3. **Lokowanie treści w serialach** - w terminie 10 października – 27 listopada 2019 r. lokowanie treści edukacyjnych z zakresu ochrony powietrza, w tym zachęcenie do składania wniosków w ramach Programu „Czyste Powietrze” w popularnych serialach telewizyjnych, tj. *Na Wspólnej, Zakochani po uszy, Lombard życie pod zastaw, Rodzinny interes*. Estymowany zasięg wszystkich scen 2+: 9 565 431 odbiorców.
 4. Audycja telewizyjna w TVP1 pt. **Wielki Test o Ekologii** o charakterze edukacyjnym poświęcona zagadnieniom m.in. w zakresie ochrony powietrza. Zasięg: 2 725 094 widzów.
 5. **Warsztaty on-line z okazji Dnia Ziemi oraz ich promocja w programie Pytanie na śniadanie** – działanie wspólne z Bankiem Ochrony Środowiska, Fundacją BOŚ oraz MEN i NFOŚiGW objęte Patronatem Honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Zasięg: 593 885 osób
 6. **Edukacja w zakresie m.in. ochrony powietrza, w tym udzielanie informacji przez przedstawicieli Ministerstwa Środowiska nt. możliwości ubiegania się o dofinansowanie w ramach PP „Czyste Powietrze” podczas imprez masowych** tj. pikniki, targi. Do udziału w kilku wydarzeniach zaproszeni zostali przedstawiciele Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, celem udzielania szczegółowych informacji na temat dofinansowania w ramach programu „Czyste Powietrze”. Uczestnicy wydarzeń za udział w warsztatach i quizach ekologicznych mogli otrzymać m.in. domową roślinkę „antysmogową”. Łączny zasięg: 135 949 uczestników.

7. Bieżąca współpraca z NFOŚiGW w zakresie aktualizacji ulotki, broszury, strony internetowej PP „Czyste Powietrze”.
8. **Cykl 6 audycji radiowych w Programie Polskie Radio Jedyńka o charakterze edukacyjnym** poświęconych zagadnieniom związanym z ochroną środowiska. Audycja 13 września br. w całości została poświęcona Programowi „Czyste Powietrze”. Łączna liczba odbiorców: 2 142 000 osób.
9. **Publikacje 4 artykułów prasowych** (Super Express, Gazeta Polska Codziennie, Dziennik Gazeta Prawna, Puls Biznesu) o **Programach skierowanych do mieszkańców obszarów wiejskich**, w tym o Programie „Czyste Powietrze”. Łączna liczba odbiorców: 294 572 osób.
10. Wkładka tematyczna w miesięczniku „Środowisko”.
11. **Publikacje** w prasie ogólnopolskiej (Rzeczpospolita, Gość Niedzielny, Fakt, Super Express) **dot. Programu „Mój Prąd”**.
12. **Akademia Czystego Powietrza** - cykl 10 webinarów emitowanych w czasie rzeczywistym oraz dostępnych na stronie Czystego Powietrza wraz z prezentacjami prelegentów, termin: maj-lipiec 2020 r.
13. **Wspólna z MKiŚ oraz PKO BP ogólnopolska kampania wspierająca odnawialne źródła energii**, w tym program "Mój Prąd" w telewizji (TVP, Polsat), radio (Polskie Radio, PR stacje regionalne), Internet, prasa, landing page: www.mamyklimat.pl, w okresie czerwiec-wrzesień oraz listopad 2020 r.
14. **Ekobiblioteka NFOŚiGW**: Posłuchaj o czystym powietrzu w aplikacji mobilnej Audioteki – cykl bezpłatnych audiobooków (4) i podcastów (4), w okresie luty-lipiec 2020 r.
15. **Kampania dla Czystego Powietrza dot. zmian w programie (Czyste Powietrze 2.0) w mediach społecznościowych**, łączny zasięg (liczba odbiorców): 1 024 013, łączna liczba wyświetleń: 1 651 916, termin: maj-czerwiec 2020 r.
16. Publikacja plansz na Twitterze i Facebooku dot. Programów „Mój Prąd” i „Czyste Powietrze” dot. nowości, zmian w programach, liczby wniosków – termin: na bieżąco cały 2020r.
17. **Publikacja 8 artykułów na portalu wysokienapięcie.pl** na temat: "Walka ze smogiem to walka o serca i umysły mieszkańców", "Dzieci z Rybnika mają węgiel we krwi", "Wyższe dotacje w "Czystym Powietrzu". Gminy mogą dostać 100 zł za wniosek", "Perła księżnej Daisy walczy ze smogiem", "Ekosłupek w szkole czyli jak gminy walczą ze smogiem", "W Skawinie zimą nieba nie widać", "W Miechowie walczą ze smogiem i szukają pieniędzy" , "Bez samorządów nie będzie czystego powietrza" – V- X 2020,
18. Zamieszczenie informacji na temat zmian w PP „Czyste Powietrze" w dzienniku "SuperExpres" oraz zamieszczenie „zajawki” w Internecie na stronie wydawcy – V 2020,
19. Publikacja 4 artykułów w „Fakcie" na roboczy temat "Zadbaj o bezpieczeństwo swojego domu"- II-III 2020,
20. **Publikacja materiałów informacyjno-promocyjnych mi. na temat programu” Czyste Powietrze” i „Mój Prąd” w pakiecie startowym rozdawanym uczestnikom Forum Ekonomicznego w Karpaczu - IX 2020 r.,**
21. **Ekosfera – wspólna inicjatywa Ministerstwa Klimatu i Środowiska oraz NFOŚiGW, która odbywa się on-line w dniach 9-10 listopada 2020 r.** Podczas konferencji odbyło się 8 debat, w których uczestniczyło łącznie 54 prelegentów. Między innymi mówiono o programie „Mój Prąd” i „Czyste Powietrze”,

22. Konferencja prasowa w związku z ogłoszeniem naboru wniosków w programie „Ciepłownictwo Powiatowe”, 1.10.2020 r.

2) NFOŚiGW oprócz przygotowywania odpowiednich mechanizmów finansowych dedykowanych dofinansowaniu realizacji działań naprawczych, mających na celu poprawę jakości powietrza w Polsce, prowadzi szereg działań edukacyjno-promocyjnych.

1. W ramach realizacji projektu pn. „*Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej i OZE*”, o którym mowa w rekomendacji nr 7, Doradcy Energetyczni we wszystkich regionach Polski udzielali wsparcia potencjalnym Wnioskodawcom aplikującym o środki z Programu Czyste Powietrze. Ww. działania doradcze były realizowane ze środków finansowych POIiŚ na lata 2014-2020, w ramach działania 1.3.3. Doradcy nadal pomagają lokalnym społecznościom jak wypełnić wniosek o dofinansowanie oraz na bieżąco wyjaśniają aspekty techniczne związane z indywidualnymi inwestycjami mającymi na celu efektywne zarządzanie energią w budynkach jednorodzinnych w szczególności dotyczące: wymiany starych kotłów na niskoemisyjne, sposoby termomodernizacji i możliwych oszczędności budżetów domowych. W ramach Projektu Doradztwa, w zależności od zgłoszonych potrzeb samorządów prowadzone były również w całym kraju szkolenia dla kandydatów na energetyków gminnych, których zadaniem będzie wspieranie samorządu i lokalnej społeczności w działaniach z zakresu oszczędzania energii, efektywności energetycznej, planowania energetycznego i poprawy jakości powietrza.

Łącznie w ramach przeprowadzonych szkoleń do listopada 2020 r., przeprowadzono 66 szkoleń, w których uczestniczyło 1655 kandydatów na gminnych energetyków z 1139 polskich gmin. Dodatkowo, dla osób które ukończyły szkolenie podstawowe, przeprowadzono 13 szkoleń rozszerzonych, dla 287 uczestników z 237 gmin, które odbyły się w formule warsztatowej. Do 31 października 2020 r. w ramach usług doradczych udzielono ponad 59 181 konsultacji w zakresie ochrony powietrza i 106 269 porad.

W związku z występowaniem zjawiska ubóstwa energetycznego w Polsce zawsze w trakcie spotkań i konferencji Doradcy edukują i informują mieszkańców o dostępnych źródłach dofinansowania dla inwestycji indywidualnych. Doradcy udzielają również indywidualnych konsultacji i porad małym i dużym Inwestorom wspierając w ten sposób rozwój nowoczesnych służących środowisku inwestycji. W ramach projektu wsparło 2209 inwestycji. Liczba działań informacyjno-promocyjnych to łącznie 4 800, a liczba osób które objęto tymi działaniami to 100 000.

W ramach działań edukacyjno – szkoleniowych Doradców w Projekcie do końca października 2020 podjęto 2200 działań, którymi objęto 108 193 osoby w całym kraju (poza szkoleniem Energetyków Gminnych).

2. **Organizacja konferencji, udział w wydarzeniach organizowanych przez Partnera Wiodącego i Partnerów**, wystąpienia i prezentacje na ogólnokrajowych i regionalnych konferencjach cieszą się dużym zainteresowaniem odbiorców i są skutecznym sposobem dostarczania informacji i równego wsparcia dla grupy odbiorców Projektu.

Doradcy na bieżąco wspierają tworzenie i aktualizację Planów Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN) w gminach. PGN są dokumentami o charakterze strategicznym i mają na celu określenie wizji rozwoju gminy do 2020 roku uwzględniającej wzrost komfortu życia mieszkańców poprzez oszczędność energii końcowej, wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, ograniczenie emisji dwutlenku węgla CO₂ oraz emisji innych zanieczyszczeń do powietrza na danym obszarze. Na koniec października 2020 wsparciem doradczym objęto 1839 PGN. Na bieżąco PGN są aktualizowane co stanowi dodatkowe wsparcie dla gmin.

Doradcy pracujący w ramach Projektu w latach 2017 – 2019 prowadzili również szkolenia dla pracowników socjalnych Ośrodków Pomocy Społecznej celem propagowania idei zastosowania możliwych rozwiązań, w tym bezkosztowych służących oszczędności energii w gospodarstwach domowych. Dotychczas w ramach Projektu zorganizowano 201 szkoleń, w ramach których przeszkolono 4 533 osób.

Przygotowanie w ramach akcji informacyjno-edukacyjnych:

- **wytycznych zawierających wymagania jakim powinny odpowiadać programy ograniczania niskiej emisji (PONE);**
- **poradnika niskoemisyjnego, ekonomicznego ogrzewania w piecach domowych i małych kotłowniach**

- ZADANIE ZREALIZOWANE

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we współpracy z ówczesnym Ministerstwem Środowiska, w ramach prowadzonej Grupy m.in. Ochrony Powietrza i Energetyki, funkcjonującej w Sieci ENEA „Partnerstwo: Środowisko dla Rozwoju” zleciła wykonanie poradnika pt.: „Podniesienie jakości i skuteczności zarządzania jakością powietrza w strefach w celu zapewnienia czystego powietrza w województwie. Poradnik dla organów administracji publicznej – część II”. Poradnik został odebrany w grudniu 2017 r. i został opublikowany na stronie GDOŚ.

Minister Środowiska rozpowszechnił wydane w 2017 r. opracowanie pt. „Poradnik – Czyste ciepło w moim domu z paliw stałych!”, Informator oraz ulotki. Przedmiotowe ulotki, jak i Informator zostały także przekazane do NFOŚiGW w celu ich dystrybucji na spotkaniach z pracownikami socjalnymi w Ośrodkach Pomocy Społecznej, w ramach podjętej z MRPiPS współpracy, realizowanej z projektu pn. „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej OZE”. Ww. działania doradcze były wspomagane z środków finansowych POiŚ na lata 2014-2020, w ramach działania 1.3.3.

Informowanie społeczeństwa o aktualnym stanie jakości powietrza w oparciu o różne narzędzia, w tym portal GIOŚ, tablice informacyjne – ZADANIE ZREALIZOWANE

GIOŚ prowadzi działania edukacyjne m.in. poprzez Portal Jakości Powietrza (<http://powietrze.gios.gov.pl>) i aplikację mobilną „Jakość powietrza w Polsce” (aplikacja na systemy iOS, Android i Windows: http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/content/mobile_app) oraz cykliczne publikacje prezentując dane o jakości powietrza ze stacji pomiarowych PMS (dane bieżące i archiwalne – w aplikacji mobilnej tylko dane bieżące) i publikując raporty, opracowania i komunikaty o jakości powietrza.

Ponadto wyniki modelowania matematycznego oraz prognozy stanu powietrza w Polsce prezentowane są także na dedykowanej stronie tematycznej IOŚ-PIB: <http://ios.edu.pl/jakosc-powietrza/>.

Dodatkowo w przypadku ryzyka przekroczenia lub przekroczeń poziomów alarmowych /informowania dla wybranych substancji w powietrzu, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. poz. 1031, z późn. zm.), na stronach GIOŚ, WIOŚ oraz urzędów gmin zamieszczany jest stosowny komunikat w przedmiotowej sprawie.

Rozszerzenie kampanii Ministerstwa Klimatu i Środowiska pt. „Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski” o badanie zachowań sprzyjających efektywności energetycznej – ZADANIE ZREALIZOWANE

Resort klimatu i środowiska, podobnie jak w latach poprzednich przeprowadził kolejną edycję badania: „Trackingowe badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski”, w tym w zakresie

obszaru jakości powietrza: „*Poznanie stanu wiedzy, poziomu świadomości i postaw mieszkańców Polski względem jakości powietrza*”.

ROZWÓJ I UPOWSZECHNIENIE TECHNOLOGII SPRZYJAJĄCYCH POPRAWIE JAKOŚCI POWIETRZA

Przygotowanie Wytycznych do prowadzenia wojewódzkich i gminnych inwentaryzacji zanieczyszczeń powietrza, w tym opracowanie ujednoczonych wskaźników emisji w celu zapewnienia spójnych danych w ramach poszczególnych województw – ZADANIE ZREALIZOWANE

Zgodnie z informacją przedstawioną powyżej, w ramach kierunku działań pn. *Podniesienie zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu krajowym*, zadanie zrealizowane przez KOBiZE, aktualnie trwają prace nad ich aktualizacją.

Uruchomienie badań dotyczących opracowania wiarygodnych metod pomiarowych składu frakcyjnego pyłu oraz uaktualnienie wskaźników emisji pyłu PM10 i PM2,5 z różnych źródeł – ZADANIE ZREALIZOWANE

GIOŚ na przestrzeni ostatnich lat, w ramach prac zleconych wykonuje opracowania dotyczące problematyki analizy stanu powietrza atmosferycznego. Dotychczas wykonano następujące opracowania: „*Analiza stanu zanieczyszczenia powietrza pyłem PM10 i PM2,5 z uwzględnieniem składu chemicznego pyłu oraz wpływu źródeł naturalnych - raport końcowy*” – 2011 r., „*Analiza wybranych epizodów wysokich stężeń pyłu PM10 z lat 2013-2016*” – 2016 r., „*Etap II. Analiza wybranych epizodów wysokich stężeń pyłu PM10 z lat 2015-2016*” – 2017 r. Zauważyć należy, że zakres zadań zrealizowanych przez GIOŚ nie uwzględniał aktualizacji wskaźników emisji pyłu PM10 i PM2,5 z różnych źródeł.

Rozwój technologii nowych paliw nisko i zeroemisyjnych - ZADANIE W TRAKCIE REALIZACJI

Realizacja zadania nastąpi w ramach prowadzonych przez Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (zwanego dalej „NCBR”) projektów dotyczących zeroemisyjnego transportu tj.:

- a) Bezemisyjny Transport Publiczny (autobusy):
- b) Bezemisyjny samochód dostawczy do 3,5t:
- c) Magazynowanie wodoru

Powyższe projekty wpisują się w projekty flagowe Programu Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju pn. „*Program Elektromobilności*”, które mają na celu m.in. poprawę jakości powietrza, ograniczenie hałasu, nadanie proekologicznego charakteru transportowi publicznemu w mieście, zachowanie równowagi między kosztami a efektami środowiskowymi.

Rozwój wsparcie ciepła systemowego – ZADANIE W TRAKCIE REALIZACJI

Zadanie realizowane poprzez kontynuację naboru i oceny złożonych wniosków w ramach ww. pilotażowych Programów Priorytetowych NFOŚiGW „*Ciepłownictwo Powiatowe*” oraz „*Energia Plus*”, „*Polska Geotermia Plus*”. Dodatkowo NFOŚiGW, jako Instytucja Wdrażająca POIiŚ 2014-2020, prowadził ocenę wniosków o dofinansowanie w ramach ogłoszonych naborów w poddziałaniu 1.1.1 Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł, działania 1.5 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu oraz poddziałania 1.6.1. Źródła wysokosprawnej kogeneracji.

ROZWÓJ MECHANIZMÓW KONTROLOWANIA ŹRÓDEŁ NISKIEJ EMISJI SPRZYJAJĄCYCH POPRAWIE JAKOŚCI POWIETRZA

Przygotowanie ujednoczonych Wytycznych dotyczących metodyki detekcji spalania odpadów w małych źródłach ciepła – ZADANIE ZREALIZOWANE

Praca wykonana na zlecenie resortu i odebrana w IV kwartale 2019 r., a następnie opublikowana do powszechnego stosowania.

Opracowanie i wdrożenie ujednoczonego systemu sprawozdawczego w zakresie przekazywania danych dotyczących emisji zanieczyszczenia powietrza wraz z określeniem zasad obliczania efektu ekologicznego w skali całego kraju - ZADANIE W TRAKCIE REALIZACJI

Stan zaawansowania zadania opisany w ramach kierunku działań pn. *Podniesienie zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu krajowym*.

UPOWSZECHNIANIE MECHANIZMÓW FINANSOWYCH SPRZYJAJĄCYCH POPRAWIE JAKOŚCI POWIETRZA

Promocja programów priorytetowych NFOŚiGW oraz innych programów, które mają pośredni wpływ na poprawę jakości powietrza - ZADANIE ZREALIZOWANE

Integralnym elementem podejmowanych przez NFOŚiGW działań, mających na celu przygotowanie oferty finansowej ukierunkowanej na dofinansowanie efektywnych przedsięwzięć w obszarze ochrony powietrza, jest promocja przygotowywanej na bieżąco oferty programowej. Zadanie to realizowane jest poprzez organizację konferencji inauguracyjnych nowe programy, jak również poprzez udział przedstawicieli Funduszu w krajowych i międzynarodowych konferencjach/seminariach/warsztatach.

Dobrym przykładem takiej aktywności jest promocja Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”. W celu zwiększenia efektywności realizacji przedmiotowego Programu, resort klimatu i środowiska przygotował i prowadzi począwszy od września 2018 r. szereg działań promocyjno-informacyjnych.

Wsparcie finansowe modernizacji miejskiego transportu zbiorowego w kierunku rozwoju transportu przyjaznego dla środowiska, oraz działań zmierzających do budowy odpowiedniej infrastruktury w tym zakresie, zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/94/UE z dnia 22 października 2014 r. w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych - ZADANIE W TRAKCIE REALIZACJI

W NFOŚiGW realizowane są działania mające na celu rozwój elektromobilności w sektorze publicznym. W tym zakresie w latach ubiegłych uruchomione zostały programy umożliwiające wsparcie środkami pochodzącymi z Systemu Zielonych Inwestycji (GIS) lub innymi środkami NFOŚiGW przedsięwzięć polegających na obniżeniu zużycia energii i paliw w transporcie publicznym oraz działań niezbędnych do realizacji polityki elektromobilności prowadzących w efekcie do uniknięcia emisji zanieczyszczeń powietrza. Działania te realizowane są w ramach programów priorytetowych NFOŚiGW, w tym:

1. „System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme) GEPARD – bezemisyjny transport publiczny”. W ramach programu przeprowadzono dwa nabory wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć, w tym jeden w roku 2018. Podpisane zostały umowy w łącznej kwocie dofinansowania bezzwrotnego 26,1 mln zł i zwrotnego 13,5 mln zł na zakup 26 autobusów elektrycznych.
2. „GEPARD II - Część 1) wspieranie innowacyjnych rozwiązań w zakresie transportu bezemisyjnego”.
3. „GEPARD II – transport niskoemisyjny. Część 2) Strategia rozwoju elektromobilności”. W ramach programu w IV kw. 2018 r. ogłoszono nabór wniosków o dofinansowanie opracowania strategii rozwoju elektromobilności na terenach jednostek samorządu terytorialnego. Nabór zakończył się 4 lutego 2019 r. W ramach programu zawarto jest 218 umów na dofinansowanie przygotowania strategii rozwoju elektromobilności na łączną kwotę 11,5 mln zł. Z uwagi na panującą obecnie

pandemii związanej z wirusem COVID-19 oraz zgłaszanymi w związku z tym przez Beneficjentów problemami z realizacją przedsięwzięć wydłużony został okres wdrażania programu do dnia 30.09.2021 r.

4. „GEPARD II – transport niskoemisyjny. Część 3) Śląski – zagłębie bezemisyjnego transportu”. Celem programu jest uniknięcie emisji zanieczyszczeń powietrza poprzez dofinansowanie przedsięwzięć polegających na obniżeniu zużycia paliw w transporcie publicznym, które uzyskały dofinansowanie ze środków RPO.
5. Kontynuując powyższe działania w NFOŚiGW w roku 2019 wdrożony został nowy program pn. „System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme) - Kangur – Bezpieczna i ekologiczna droga do szkoły”. W ramach programu przeprowadzono dwa nabory wniosków: w III kw. 2019 i w I kw. 2020 r. W wyniku pierwszego naboru zawarto umowy w łącznej kwocie dofinansowania bezzwrotnego 8,2 mln zł i zwrotnego 0,2 mln zł. W ramach drugiego naboru wpłynęły 44 wnioski w łącznej kwocie dofinansowania w formie dotacji 54,6 mln zł i w formie pożyczki 11,6 mln zł. Udzielone dofinansowanie umożliwi zakup 35 elektrycznych autobusów szkolnych, z tego 4 autobusy w 2020 r.
6. W maju 2020 r. w NFOŚiGW przyjęto trzy kolejne programy priorytetowe mające na celu wspieranie rozwoju transportu zeroemisyjnego, dla których w okresie 26.06.2020 r. – 31.07.2020 r. ogłoszono nabory wniosków:
 - Program Zielony samochód - dofinansowanie zakupu elektrycznego samochodu osobowego (M1) – program skierowany do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej.
 - Program eVAN - dofinansowanie zakupu elektrycznego samochodu dostawczego (N1) – program skierowany do przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców.
 - Program Koliber – taxi dobre dla klimatu – pilotaż Program skierowany do mikro, małych i średnich przedsiębiorców.
7. W dniu 23.10.2020 r. przyjęto Program „Zielony Transport Publiczny (FAZA 1)”, w ramach którego przewidziane jest dofinansowanie przedsięwzięć zmierzających do obniżenia wykorzystania paliw emisyjnych w publicznym transporcie zbiorowym poprzez zakup nowych autobusów elektrycznych i/lub wodorowych, trolejbusów, przeszkolenie kierowców i mechaników, a także budowę lub modernizację infrastruktury do obsługi tych pojazdów.

2) MFiPR w ramach VI osi priorytetowej *Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach POIiŚ 2014-2020 realizuje:*

1. w trybie pozakonkursowym wsparcie inwestycji infrastrukturalnych i taborowych - rozbudowa sieci tramwajowych i metra, budowa węzłów przesiadkowych, P&R, budowa i rozbudowa ITS, zakup taboru szynowego (tramwajowego, metra), trolejbusowego i autobusowego (elektryczne, hybrydowe, CNG, diesel EURO 6) wraz z niezbędną infrastrukturą służącą do jego utrzymania;
2. w trybie konkursowym zakup autobusów elektrycznych wraz z infrastrukturą ładowania. W wyniku przeprowadzonego naboru wybrano do dofinansowania 13 projektów o łącznej wartości ponad 668 mln zł i dofinansowaniu UE 460,16 mln zł. Umowy o dofinansowanie zawarte zostały w grudniu 2019 r. i styczniu 2020 r. Konkurs skierowany był do miast wojewódzkich oraz miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. W wyniku realizacji projektów do końca 2023 r. zakupionych zostanie 190 szt. autobusów elektrycznych wraz z niezbędną infrastrukturą ładowania, które będą obsługiwały linie komunikacji miejskiej w Szczecinie, Opolu, Poznaniu, Gliwicach, Gdyni, Krakowie, Malborku, Radomiu, Kędzierzynie-Koźlu, Pile, Zielonej Górze, Gorzowie Wlkp. i Sosnowcu.

3. W ramach VI osi priorytetowej POIiŚ 2014-2020 do końca 2023 r. planowany jest zakup (i modernizacja) ponad 1000 szt. zero- i niskoemisyjnego taboru szynowego i autobusowego, w tym 455 szt. autobusów elektrycznych i trolejbusów i 370 szt. taboru tramwajowego i metra.
- 3) **Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz ustawy – Prawo celne (Dz. U. z 2018 r. poz. 1697, z późn. zm.), wprowadziła regulacje prawne przewidujące wprowadzenie preferencji podatkowej dla gazu ziemnego przeznaczonego do napędu silników spalinowych, tj. skroplonego gazu ziemnego (LNG) oraz sprężonego gazu ziemnego (CNG), w postaci opodatkowania tych wyrobów gazowych zerową stawką podatku akcyzowego (art.1 pkt 28 lit. a ustawy).**